

Etik Kuralları

M.Ö. 4.yy. da zamanın en büyük filozofu olan Aristoteles iyi, erdem, özgürlük, mutluluk gibi sözcükleri kavram yapısına kavuşturduğu için ETİK'in kurucusu sayılır. Etik neyin yapılması gerektiğini, hangi eylemin iyi olduğunu, neyin yaşama anlam kazandırdığını gösterir. Özetle; etik, ahlak fenomeni üzerine derinliğine düşünme, yani felsefe yapmadır. Birtakım kuralları normları "normatif etik" ortaya koyar. İyi davranışlarda bulunabilmek için i ş ler yapabilmek için eylemlerimizi uydurduğumuz kurallara da "uygulamalı (pratik) etik" denilmektedir. Etiğin kaynağını ve temelini araştıran da "kuramsal (teorik) etik" tir. Pratik ve teorik etik karşılıklı etkilerle birbirine bağlı olduğundan Etiği birbirinden ayırmak yerine, bir bütün olarak ele almak doğrudur. Buna karşılık iyi ve kötü, kişilere, toplumlara ve çağlara göre değişmektedir. Toplumsal yapı içinde yer alan öznelerin çeşitli büyüklüklerde ve çeşitli sosyal çevrim içindeki ilişkilerinde eğer bir sosyal davranış kuralı konuyor ve ona uyulması genel bir kabule ulaşıyorsa, bu davranış kuralı bir sosyal davranış ilkesi ve kuralıdır. Eğer bu sosyal davranış kuralı bir olgu olmaktan öte bir ideal niteliği taşıyorsa, herkesin özlediği veya ulaşmayı istediği bir kural niteliği kazanıyorsa, o zaman bu toplumsal yapı kuralı etik niteliğine kavuşmaktadır. Etik kavramı daha çok özel gruplar için geliştirilmiş belirli davranış, kural ve normları içerir. Etiğin kökenleri arasında hem kendi isteklerimiz, kendi beklentilerimiz, kendi doyumumuz yer alacak, hem de toplumun "iyi-doğru-uygun" buldukları önem taşıyacaktır. Toplumsal kurumların değer yargıları da "etiğin toplumsal kökenleri"ni temsil eder. Bu anlamda aile, avukatlık, din, okul, iş, komşuluk, ticaret, insanlık, meslek, siyaset, hekimlik, medya, basın, sermaye piyasasının(vb. kurumların) etik kurallarından, etik anlayışından söz eder. Bir eylem değerlendirilirken ilk basamak, onun ahlaki değerlerle çelişip çelişmediğidir. Dolayısı ile bir insandan öncelikli beklenen, etik kurallara uymasındır. Çünkü topluluk içinde yaşayan insanın, diğer insanlara tüm topluma bu kurallara uymayı daha baştan taahhüt etmesi söz konusudur. Bir toplumun üyesi olmanın ilk koşulu, var olan ahlaki çerçeveyi kabul etmektir. Etik, toplumun bakış açısını dikkate alarak bireylerin uygun olmayan davranışlarını belirler. Etik ilkeler yıllarca süren tartışmalar sonunda ortaya çıkar. Yasal düzenlemeler genellikle etik tartışmalardan sonra gerçekleşir. Yani belli konuya ilişkin etik tartışmalar başlayıp, dikkatler bu konu üzerinde odaklandıktan sonra, etik sorunlara yol açan konuların çözümünü sağlayan yasalar düzenlenir. Toplumsal yaşam içerisinde kişilerin topluma, toplumun da kişilere karşı uyması gereken birtakım ahlaki kuralları vardır. Bu kuralları genel olarak şu başlıklar altında toplanabilir. Toplumun bütün üyelerine saygılı olmak, farklı kültürlere ve düşüncelere karşı hoşgörü, kişilerin eşitliğinin kabul edilmesi, kaynakların adil olarak dağıtılması vb. Ortak etik kuralları(değerler):

Doğruluk, dürüstlük

Güvenilir olma

Sadakat

Adalet

Başkalarına yardım etme

Başkalarına saygı gösterme

Vatandaşlık sorumluluğuna sahip olma

Yalan söylememe

Başkasının hakkını yememe

Karşısındakinin güç durumundan yararlanmama

Acısı olanın acısını paylaşma

Dayanışma

Bireylerin eşitliğinin kabul edilmesi

Kaynakların adil dağıtılması

Mükemmeliyeti arama vb.

Kaynak: Meslek Etiği, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki Eğitimi Ve Öğretimi Güçlendirilmesi Projesi, Syf: 6-7 Ankara, 2006.